

1- 5510 sayılı Kanuna tabi olan personele ki i borcu çıkartılırken iadesi gereken emekli kesenekleri ve sa lık sigortası primlerinin tespitinde dikkat edilmesi gereken hususlar:

a) Do um, sa lık vb. sebeplerle ücretsiz izne ayrılma:

veren Uygulama Tebli i'nin "Prim Ödeme Yükümlülükleri" ba lıklı 4.5.1.1 inci maddesinde: "*Personel mevzuatı uyarınca aylıksız izinli sayılanların bakmakla yükümlü olunan ki ileri olup olmadığı na bakılmaksızın bir yıl süreyle sınırlı olacak ekilde genel sa lık sigortası primleri aylıksız izinli sayıldıkları kurumlarınca 2011 yılı Mart ayından itibaren aylıksız izinli oldukları süreler ile bu sürelerin sonunda göreve ba lamaları için tanınan yasal sürelerde Kuruma ödenir.*" hükmü yer almakta olup, ücretsiz izne ayrılan personel için 1 yıl süreyle sa lık sigortası primleri Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenecek; %7,5 ve %5 oranında hesaplanan sa lık sigortası primleri ki i borcundan mahsup edilmeyecektir.

Ayrıca %11 ve %9 oranında hesaplanan emekli keseneklerinin çalı lmayan günlere tekabül eden kısmı Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek ve %9'luk kesenek ki i borcundan mahsup edilecektir.

b) Askerlik görevinin ifası için ücretsiz izne ayrılan ilgilinin bakmakla yükümlü kimsesinin bulunması:

veren Uygulama Tebli i'nin "Prim Ödeme Yükümlülükleri" ba lıklı 4.5.1.1 inci maddesinde: "*Muvazzaf askerlik görevi nedeniyle kurumlarından aylıksız izinli sayılanların yedek subay okulu ö rencilik süreleri dâhil olmak üzere bakmakla yükümlü oldu u ki ilerinin bulunması halinde, genel sa lık sigortası primleri aylıksız izinli sayıldıkları kurumlarınca 2011 yılı Mart ayından itibaren aylıksız izinli oldukları süreler ile bu sürelerin sonunda göreve ba lamaları için tanınan yasal sürelerde Kuruma ödenir.*" hükmü yer almakta olup, askerlik görevi sebebiyle ücretsiz izne ayrılan ilgilinin bakmakla yükümlü kimsesinin bulunması durumunda ücretsiz izin süresince sa lık sigortası primi Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenecek; %7,5 ve %5 oranında hesaplanan sa lık sigortası primleri ki i borcundan mahsup edilmeyecektir. (Burada 1 yıllık süre sınırlaması olmayıp ücretsiz izinde geçen sürenin tamamı için sa lık sigortası primi yatırılmaya devam edilecek.)

Ayrıca %11 ve %9 oranında hesaplanan emekli keseneklerinin çalı lmayan günlere tekabül eden kısmı Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek ve %9'luk kesenek ki i borcundan mahsup edilecektir.

c) Askerlik görevinin ifası için ücretsiz izne ayrılan ilgilinin bakmakla yükümlü kimsesinin bulunmaması:

veren Uygulama Tebli i'nin "Prim Ödeme Yükümlülükleri" ba lıklı 4.5.1.1 inci maddesinde: "*Muvazzaf askerlik görevini er veya erba olarak yapanlardan bakmakla yükümlü oldu u ki ileri bulunmayanların ise göreve ba lamaları için tanınan yasal süreler dikkate alınmak suretiyle terhis oldukları tarih ile göreve ba ladıkları tarih arasında geçen süreye ili kin genel sa lık sigortası primleri aylıksız izinli sayıldıkları kurumlarınca Kuruma ödenir.*" hükmü yer almakta olup, askerlik görevi sebebiyle ücretsiz izne ayrılan ilgilinin bakmakla yükümlü kimsesinin bulunmaması durumunda terhis oldu u tarih ile göreve ba ladı ı tarihler saklı kalmak kaydıyla %7,5 ve %5 oranında hesaplanan sa lık sigortası primlerinin çalı lmayan günlere tekabül eden kısmı Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek ve %5'lik sigorta primi ki i borcundan mahsup edilecektir.

Ayrıca %11 ve %9 oranında hesaplanan emekli keseneklerinin çalı lmayan günlere tekabül eden kısmı Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek ve %9'luk kesenek ki i borcundan mahsup edilecektir.

d) Görevden uzakla tırılma, tutuklanma ve gözaltına alınma:

veren Uygulama Tebliği'nin 4.5.5 inci maddesinde: "Görevden uzakla tırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan kanunları gere ince tam veya eksik aylı a müstahak bulunanların genel sa lık sigortası primleri, emeklilik kesene ine esas aylıklarının/prime esas kazanç tutarının yarısı üzerinden tahakkuk ettirilerek Kuruma ödenir." hükmü yer almakta olup, hükümde yer alan sebeplerle görev ba nda bulunmayan personel borçlandırılırken %7,5 ve %5 oranında hesaplanan sa lık sigortası primlerinin çalı ılmayan süreye tekabül eden kısımlarının 1/2'si Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek ve %5'lik sa lık sigortası priminin 1/2'lik kısmı ki i borcundan mahsup edilecektir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu'nun 45 inci maddesinde: "Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalılardan görevden uzakla tırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan, kanunları gere ince eksik aylı a müstahak bulunanların prime esas kazançlarının yarısı üzerinden prim alınır." hükmü yer almakta olup, hükümde yer alan sebeplerle görev ba nda bulunmayan ilgili borçlandırılırken %11 ve %9 oranında hesaplanan emekli keseneklerinin çalı ılmayan süreye tekabül eden kısımlarının 1/2'si Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek ve %9'luk emekli kesene inin 1/2'lik kısmı ki i borcundan mahsup edilecektir.

e) Disiplin soru turması sonucu devlet memurlu undan ihraç edilme:

Disiplin soru turması sonucu görevinden ihraç edilen ilgilinin ihraç tarihinden itibaren çalı madı ı günlere tekabül eden sa lık sigortası primleri (%7,5 ve %5) ve emekli kesenekleri (%11 ve %9) hesaplanarak Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek ve %5'lik sigorta primi ile %9'luk emekli kesene i ki i borcundan mahsup edilecektir.

2- 5434 sayılı Kanuna tabi olan personele ki i borcu çıkartılırken iadesi gereken emekli kesenekleri ve sa lık sigortası primlerinin tespitinde dikkat edilmesi gereken hususlar:

a) 5434 sayılı Emekli Sandı ı Kanunu'nun 14 üncü maddesinde: "Ay ba larından sonra vazifeye girenlerin o aya ait eksik aylık veya ücretlerinden kesenek alınmaz. Ay ba larından sonra vazifeden ayrılanların eksik aylık veya ücretlerinden tam kesenek alınır." hükmü yer almakta olup, aylı ını aldıktan sonraki bir tarihte herhangi bir sebeple (ücretsiz izin, görevden uzakla tırma vb.) görevinden ayrılan bir personel borçlandırılırken %20 ve %16 oranında hesaplanan emekli keseneklerinin çalı ılmayan günlere tekabül eden kısımlarının hesaplanarak borçtan mahsup edilmesi ve mahsup edilen tutarların Emekli Sandı ı'ndan tahsil edilmesi söz konusu olmayacaktır. **Dolayısıyla kıst aya ili kin ki i borçlarında keseneklerden hiçbir borçtan mahsup edilmeyecek ve Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.**

b) Aynı Kanununun 87 nci maddesinde: "A a ıda yazılı sebeplerle, emeklilik hakkı tanınan vazifelerden ayrılanların, Sandıkla ilgileri kesilir ve o tarihe kadar aylık ve ücretlerinden kesilerek Sandıkta birikmi kesenekleri (34 ve 38 inci maddelerde yazılı kesenek ve kar ılıklı toplamlarının kesenek itibar edilen kısımları dahil) faizsiz olarak kendilerine ödenir.

a) stifa edenler; (Milletvekilli ine seçilmek üzere seçim kanununda yazılı müddet içinde istifa etmi olup ta milletvekili seçilmi bulunanlar hariç)

b) stifa etmi sayılanlar;

c) Emeklilik hakkı tanınmayan kadrolara nakil suretiyle tayin edilenler;

ç) (Mülga: 9/6/1952 - 5951/4 md.)

d) Belediye ba kanlı ndan veya il daimi komisyonu üyeli inden 39 uncu maddenin (b) fıkrasında yazılı duruma girmeden ayrılanlardan emeklilik hakkı tanınan bir vazifeye tayin edilmemi veya 40 inci maddede yazılı ya hadleri sebebiyle tayin edilememi olanlar;

e) daretten veya cezaen vazifelerine son verilenler;
f) Asillikleri tasdik olunmayarak vazifelerine son verilen stajyerler ve adaylar;
g) Bakanlık emrine alınanlardan, kurumlarca teklif edilen eski vazifelerine e it veya bir a a ı derecedeki emeklilik hakkı tanınan vazifeleri kabul etmemek suretiyle ilgili kesilerek aylıksız duruma geçenler;

h) (Mülga: 21/4/2005 – 5335/29 md.)

ı) Kadro yüzünden açıkta kalanlardan aylıksız veya ücretsiz duruma girenler;

j) Kadroları kurumlarınca geçici hale getirilenler;

k) 92 nci madde gere ince emeklilik hakkı dü en i tirakçiler;

l) (De i ik: 28/5/2003-4861/23 md.) Harp okulları ve astsubay meslek yüksek okullarındaki ö renciler ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik e itimine tâbi tutulanlardan e itimlerini tamamlayamayıp ayrılanlar (yalnız ö renci aylıklarından kesilen miktarlar);

m) Muvazzaflık hizmetini kısa veya tam olarak yapmak üzere vazifeleri ile ilgileri kesilmek suretiyle silah altına alınan i tirakçilerle, seferberlik, talim veya manevra için er olarak silah altına alınan ve vazifeleri ile ilgileri kesilen hizmetliler;

Bu maddede yazılı olanlardan fiili hizmet müddetleri ile fiili hizmet zamları 5 yılı doldurmamı bulunanlara bir ey verilmaz. Ancak tekrar i tirakçi olanların hakları devam eder." hükmü,

88 inci maddesinde ise "87 nci maddenin (a, b, c, d, e, g, h, i, j, m) fıkralarında yazılı olanlardan fiili hizmet müddetleri 10 yıl ve daha fazla bulunanların ayrılı larında kesenekleri geri verilmaz" hükmü yer almaktadır.

Kanunun 87 ve 88 inci maddesinde yer alan hükümlerinden de anla ılaca ı üzere yukarıdaki durumlardan herhangi biri sebebiyle görevinden ayrılma bulunanlar borçlandırılırken iadesi gereken emekli keseneklerinin hesabında fiili hizmet süresi dikkate alınmakta olup, hizmet sürelerinin farklılı na göre;

1- Fiili hizmet müddetleri ile fiili hizmet zamları 5 yılı doldurmayanlara sandıkta birikmi olan kesenekler ödenmeyece i için %20 oranında hesaplanan emekli kesene i ki i borcuna eklenmeyecek, Kanunun 14 üncü maddesi gere i %16 oranında hesaplanan kesenek borçtan mahsup edilmeyecek, ayrıca bu kesenekler yine 14 üncü madde gere i Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.

2- Fiili hizmet müddetleri ile fiili hizmet zamları 5 yılın üzerinde fakat 10 yılın altında bulunanlara sandıkta birikmi olan kesenekler ödenece i için %20 oranında hesaplanan emekli kesene i ki inin borcuna eklenecek, 14 üncü madde gere i %16 oranında hesaplanan kesenek borçtan mahsup edilmeyecek, ayrıca bu kesenekler yine 14 üncü madde gere i Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.

3- 15/10/2008 tarihinde 5510 sayılı Kanunun yürürlü e girmesi ile, 5434 sayılı Kanuna tabi olanların tamamı an itibariyle 10 yıl ve üzeri fiili hizmet süresine sahip olaca ndan, %20 oranında hesaplanan kesenek ki i borcuna eklenmeyecek, 14 üncü madde gere i %16 oranında hesaplanan kesenek ki i borcundan mahsup edilmeyecek, ayrıca bu kesenekler yine 14 üncü madde gere i Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.

c) Do um, sa lık vb. sebeplerle ücretsiz izne ayrılma:

veren Uygulama Tebli i'nin "Prim Ödeme Yükümlülükleri" ba lıklı 4.5.1.1 inci maddesinde: "*Personel mevzuatı uyarınca aylıksız izinli sayılanların bakmakla yükümlü olunan ki ileri olup olmadı na bakılmaksızın, genel sa lık sigortası primleri aylıksız izinli sayıldıkları kurumlarınca 2010 yılı Ocak ayından itibaren aylıksız izinli oldukları süreler ile bu sürelerin sonunda göreve ba lamaları için tanınan yasal sürelerde Kuruma ödenir.*" hükmü yer almakta olup, %12 oranında hesaplanan sa lık sigortası primi ücretsiz izin süresince Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenecek ve bu tutar ki i borcundan mahsup edilmeyecektir. (Burada 5510 sayılı Kanuna tabi olanlar için öngörölmü olan 1 yıllık süre

sınırlaması olmayıp ücretsiz izinde geçen sürenin tamamı için sa lık sigortası primi yatırılmaya devam edilecek.)

Ayrıca, 14 üncü madde gere i %16 oranında hesaplanan kesenek borçtan mahsup edilmeyecek, %20 ve %16'lık kesenekler Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.

d) Askerlik görevinin ifası için ücretsiz izne ayrılan ilgilinin bakmakla yükümlü kimsesinin bulunması:

veren Uygulama Tebli i'nin "Prim Ödeme Yükümlülükleri" ba lıklı 4.5.1.1 inci maddesinde: "*Muvazzaf askerlik görevi nedeniyle kurumlarından aylıksız izinli sayılanların yedek subay okulu ö rencilik süreleri de dâhil olmak üzere bakmakla yükümlü oldu u ki ilerinin bulunması halinde genel sa lık sigortası primleri aylıksız izinli sayıldıkları kurumlarınca 2010 yılı Ocak ayından itibaren aylıksız izinli oldukları süreler ile bu sürelerin sonunda göreve ba lamaları için tanınan yasal sürelerde Kuruma ödenir.*" hükmü yer almakta olup, %12 oranında hesaplanan sa lık sigortası primi Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenecek ve bu tutar ki i borcundan mahsup edilmeyecektir. (Burada da 1 yıllık süre sınırlaması olmayıp ücretsiz izinde geçen sürenin tamamı için sa lık sigortası primi yatırılmaya devam edilecek.))

Ayrıca 14 üncü madde gere i %16 oranında hesaplanan kesenek borçtan mahsup edilmeyecek, %20 ve %16'lık kesenekler Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.

e) Askerlik görevinin ifası için ücretsiz izne ayrılan ilgilinin bakmakla yükümlü kimsesinin bulunmaması:

veren Uygulama Tebli i'nin "Prim Ödeme Yükümlülükleri" ba lıklı 4.5.1.1 inci maddesinde: "*Muvazzaf askerlik görevini er veya erba olarak yapanlardan bakmakla yükümlü oldu u ki ileri bulunmayanların ise göreve ba lamaları için tanınan yasal süreler dikkate alınmak suretiyle terhis oldukları tarih ile göreve ba ladıkları tarih arasında geçen süreye ili kin genel sa lık sigortası primleri aylıksız izinli sayıldıkları kurumlarınca Kuruma ödenir. "* hükmü yer almakta olup, askerlik görevi sebebiyle ücretsiz izne ayrılan ilgilinin bakmakla yükümlü kimsesinin bulunmaması durumunda ücretsiz izin süresince ödenmi bulunan %12 oranında hesaplanan sa lık sigortası primi Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek fakat bu tutar ki i borcundan mahsup edilmeyecektir.

Ayrıca 14 üncü madde gere i %16 oranında hesaplanan kesenek borçtan mahsup edilmeyecek, %20 ve %16'lık kesenekler Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.

f) Görevden uzakla tırılma, tutuklanma ve gözaltına alınma:

veren Uygulama Tebli i'nin 4.5.5 inci maddesinde: "*Görevden uzakla tırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan kanunları gere ince tam veya eksik aylı a müstahak bulunanların genel sa lık sigortası primleri, emeklilik kesene ine esas aylıklarının/prime esas kazanç tutarının yarısı üzerinden tahakkuk ettirilerek Kuruma ödenir.*" hükmü yer almakta olup, hükümde yer alan sebeplerle görev ba ında bulunmayan personel borçlandırılırken %12 oranında hesaplanan sa lık sigortası priminin çalı ılmayan süreye tekabül eden kısmınının 1/2'si hesaplanarak Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek, fakat bu tutarlar ki i borcundan mahsup edilmeyecektir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Ba kanlı ı'nın 27/07/2016 tarihli duyurusunda: "*2008 yılı Ekim ayı ba ından önce 5434 sayılı Kanuna tabi çalı mı olması nedeniyle haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaya devam eden 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bedine tabi sigortalılardan yukarıda belirtilen açıklamalar do rultusunda görevden uzakla tırılan/açı a alınan ve Kurumlarınca açık aylı ı ödenmeye ba lananların, bu aylıklarının ödenmeye ba ladı ı tarihi takip eden ayba ından itibaren emekli kesene i ve kurum kar ılıklarınının 1/2 oranında ödenmesi gerekmektedir.*" ifadesi ve Kanunun 14 üncü maddesi gere ince görevden uzakla tırılanlar için ki i borcu çıkartılırken emekli kesenekleri borçtan mahsup edilmeyecek ve Emekli Sandı ı'ndan istenilmeyecektir.

Ayrıca, açık aylıkların ödenmeye başlandığı tarihi takip eden ay başından itibaren emekli kesenekleri ve kurum karlıkları 1/2 oranında ödenmeye devam edilecektir.

g) Disiplin soruşturması sonucu görevden ihraç:

%20 ve %16 oranında hesaplanan kesenekler Kanununun 14 üncü maddesi gereğince borcundan mahsup edilmeyecek ve Emekli Sandığı'ndan istenilmeyecek; %12 oranında hesaplanan aylık sigortası priminin çalışılmayan günlere tekabül eden kısmı Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istenecek fakat bu tutar kesin borcundan mahsup edilmeyecektir.

3- 5510 ve 5434 sayılı Kanuna tabi personele yapılan yersiz ve fazla ödemelerden doğan kesin borçlarında aylık unsurlar ve yasal kesintilerin iadesinde dikkat edilmesi gereken hususlar:

3/a- Görevden uzaklaştırma, tutuklanma veya gözaltına alınma:

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 141 inci maddesinde: "Görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir." hükmü,

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 78 inci maddesinde ise: "Görevden uzaklaştırılanlara aylık ve ödeneklerinin üçte ikisi; görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlara bu süreler içinde aylık ve ödeneklerinin yarısı verilir." hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki hükümlerden de anlaşılacağı üzere 657 sayılı Kanuna tabi olan bir memur, görevden uzaklaştırma, tutuklanma veya gözaltına alınma durumlarından biri sebebiyle aylık unsurlarının 1/3'ü oranında borçlandırılacak; 2802 sayılı Kanuna tabi olan Hâkim ve Savcılar ise aylık unsurları bakımından görevden uzaklaştırılma durumunda 1/3 oranında; tutuklanma veya gözaltına alınma durumlarından biri sebebiyle ise aylık unsurlarının 1/2'si oranında borçlandırılacaktır.

Ayrıca gelir vergisi ve damga vergisi tutarları yukarıdaki oranlar üzerinden hesaplanarak borçtan mahsup edilecektir.

3/b- Askerlik, doğum, aylık gibi sebeplerle ücretsiz izne ayrılma:

Unvan farkı gözetilmeksizin çalışılmayan günlere tekabül eden süre için aylık unsurlar ve vergi kesintileri hesaplanacak ve gelir vergisi ile damga vergisi tutarları aylık unsurlardan mahsup edilecektir.

4- Gelir vergisi ve asgari geçim indirimi:

4/a- Gelir vergisi asgari geçim indiriminden büyükse, gelir vergisinden asgari geçim indirimi mahsup edilecek ve elde edilen tutar ilgilinin borcundan düşülecektir.

4/b- Gelir vergisi, asgari geçim indirimden küçükse, gelir vergisi kesin borcu hesabında dikkate alınmayacaktır.

4/c- İlgilinin iade etmesi gereken aylık unsurları, emekli kesenekleri ve aylık sigortası primleri hesaplanarak elde edilen borç tutarından gelir vergisi mahsup edilirken ilgilinin maaş bordrosunda yer alan gelir vergisi tutarının AG sonrası gelir vergisi olup olmadığı hususu nihai borç tutarının tespitinde önem arz etmekte olup, maaş bordrosunda yer alan tutar AG sonrası gelir vergisi olduğu için bu tutarın çalışılmayan günlere tekabül eden kısmı hesaplanarak kesin borcundan mahsup edilecektir. AG sonrası gelir vergisi tutarı kesin borcu hesap cetveline geçirildikten sonraki tutarın AG'den küçük olması sebebiyle kesin borcundan mahsup edilmemesi halinde gelir vergisine iki defa AG uygulanması olacağına ve ilgiliye fazladan borç çıkartılmasına sebep olacağına dikkat edilmesi gerekmektedir.